

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ขั้นตอนการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน แบ่งเป็น

- 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การปรับตัวทางสังคม พัฒนาการของเด็กและเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการปรับตัวทางสังคมของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์

- 1.2 สำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์ในจังหวัดอุตรธานี โดยขอความร่วมมือจากกรมประชาสงเคราะห์ และสถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุตรธานี

- ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสาร สร้างแบบสังเกตการณ์และแบบสอบถาม การศึกษาเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตการณ์และแบบสอบถาม แล้วสร้างแบบสังเกตการณ์ และแบบสอบถามเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้แนะนำและปรับปรุง เพื่อนำแบบสอบถามไปใช้ดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

- ขั้นที่ 3 การวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งการวิจัยเป็น 2 อย่าง ได้แก่

- 3.1 การวิจัยเชิงมานุษยวิทยา ผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ โดยการเข้าไปเป็นที่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์ จะเก็บข้อมูลในทุก ๆ ด้านให้มากและละเอียด เทคนิคที่ใช้คือการสังเกตและสัมภาษณ์ นอกจากนั้นยังต้องเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ที่เลี้ยง ครู เพื่อน เป็นต้น รายละเอียดดูด้านหัวข้อที่ 4 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งจะ
เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสังเกตการณ์ ประกอบด้วย

2.1.1 แบบสังเกตเด็กกัพร้า

2.1.2 แบบสังเกตเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ และ

2.1.3 แบบสังเกตครูทั้งในโรงเรียนและสถานสงเคราะห์

2.2 แบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.2.1 แบบสอบถามสำหรับเด็กกัพร้าที่ออกไปศึกษานอกสถานสงเคราะห์

และ

2.2.2 แบบสอบถามสำหรับเด็กกัพร้าที่ฝึกวิชาชีพในสถานสงเคราะห์

แบบสังเกตการณ์และแบบสอบถามที่ได้จาก ภาคผนวก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 ข้อมูลจากแบบสังเกตการณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

โดยจะเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์และมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติต่าง ๆ

3.4 ข้อมูลจากเรียงความของเด็กกัพร้า ให้เด็กกัพร้าประมาณ 10 คน

เขียนเรียงความเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การแสดงออกที่เหมาะสม การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มต่าง ๆ ทักษะติดต่อสังคม และความพึงพอใจในบทบาทของตนเอง

4. เทคนิคที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งเทคนิคที่ใช้ในการ
วิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 เทคนิควิจัยที่ใช้ในช่วงต้นของการศึกษาวิจัย

4.1.1 การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

(Ecological mapping)

ก. ลักษณะทางกายภาพของชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของชุมชน นั่นคือ เก็บข้อมูลว่าในอาคารที่พักแต่ละหลังมีจำนวนเด็กกัณฑ์ร่าอยู่ที่คน นอกจากนั้นยังรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ในสถานสงเคราะห์ เช่น สระน้ำ ทางเดิน อาคารที่พัก บ้านพักของเจ้าหน้าที่ ตึกต่าง ๆ ในสถานสงเคราะห์ เช่น ตึกอำนวยการ อาคารฝึกวิชาชีพในสถานสงเคราะห์ การเก็บข้อมูลลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชนนี้ ผู้วิจัยได้เดินสำรวจรอบ ๆ สถานสงเคราะห์และพูดคุยสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์

ข. ลักษณะทางสังคมของชุมชน เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่คนมาชุมนุมพบปะกัน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น โรงอาหาร อาคารที่เด็กกัณฑ์ร่าได้ใช้ฝึกวิชา หรือฝึกวิชาชีพต่าง ๆ และสนามที่เด็ก ๆ ใช้เล่นกันเวลาที่มีเวลาว่าง โดยผู้วิจัยได้พูดคุยสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์

ค. สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของต่าง ๆ ของเด็กกัณฑ์ร่า เช่น อุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้า เป็นต้น โดยผู้วิจัยได้พูดคุยและสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์และเด็ก ๆ กัณฑ์ร่า

4.1.2 การสำรวจประชากร (field censused) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประชากร เช่น ชื่อ อายุ ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ โรงเรียนที่ออกไปศึกษา ผลการศึกษา โดยผู้วิจัยได้สอบถามจากเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์และอาจารย์ที่ปรึกษาที่โรงเรียน

4.1.3 การทบทวนที่ ทำให้อัตราข้อมูลอย่างกว้าง ๆ ของสถานสงเคราะห์ว่า อาคารต่าง ๆ ได้จัดอย่างไร โดยผู้วิจัยได้เดินสำรวจและสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์

4.2 เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

4.2.1 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปในสถานสงเคราะห์ในฐานะที่เลี้ยงของเด็ก ๆ ให้เด็ก ๆ ได้เล่น มีการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ผู้วิจัยก็ได้เข้าไปดูและสังเกตการณ์ไปด้วย นอกจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมแล้ว ผู้ทำการศึกษา

ยังได้ใช้แบบสังเกตการณ์เข้ามาร่วมด้วย โดยใช้สังเกตเด็กกัมพูชา ครู อาจารย์ที่โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์

4.2.2 การสัมภาษณ์

ก. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ทำการศึกษาคู่คุยกับเด็กกัมพูชา ครูอาจารย์ที่โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์โดยไม่มีการใช้แบบสอบถาม เป็นการถามเรื่องทั่ว ๆ ไป

ข. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ทำการศึกษาได้ใช้แบบสอบถามกับเด็กกัมพูชาโดยใช้เวลาคนละประมาณครึ่งชั่วโมงวันละประมาณ 10 คน

4.2.3 การเขียนเรียงความ โดยให้เด็กกัมพูชาที่เขียนเรียงความได้ประมาณ 10 คน ให้เขียนเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ การแสดงออกที่เหมาะสม การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มต่าง ๆ ที่สนใจต่อสังคม และความพึงพอใจในบทบาทของตนเอง

5. แนวการวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์จะไม่ใช้สถิติต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล แต่จะมีการตีความข้อมูลในรูปแบบการบรรยายหรือพรรณนา ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการเข้าไปสัมผัสโดยตรง

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยจะแยกวิเคราะห์ตามตัวแปรสถิติที่เข้าในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่อัตราส่วนร้อยละ เพื่อใช้อธิบายลักษณะของข้อมูลและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม นั่นคือ ใช้อธิบายข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ โรงเรียนที่เด็กไปเรียน อายุของเด็ก ระดับผลการศึกษา และระยะเวลาที่เด็กเข้ามาอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์

✓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตไว้เพียงเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กหญิง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีอายุระหว่าง 6 ปี ถึง 17 ปี ที่ได้รับการศึกษา
ทั้งในและนอกสถานสงเคราะห์แห่งนี้ จำนวน 116 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย